

KİTLESEL KAYNAK KULLANIMI VE YAŞAM BOYU ÖĞRENENLER: AÇIKÖĞRETİM FAKÜLTESİ KALİTE ELÇİLERİ ÖRNEĞİ

Aras BOZKURT

Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi
arasbozkurt@gmail.com

Köksal BÜYÜK

Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi
koksalsbuyuk@anadolu.edu.tr

Hakan KILINÇ

Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi
hakankilinc@anadolu.edu.tr

Nilgün ÖZDAMAR

Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi
nozdamar@anadolu.edu.tr

ÖZET

Bu çalışma, Kalite Elçileri Projesi bağlamında kitlesele kaynak olarak Açıköğretim Fakültesi Kalite Elçileri örneğini incelemektedir. Çalışma bağlamında nitel durum araştırma yöntemi benimsenmiş; görüşme ve gözlem yoluyla veri toplanmıştır. Görüşme yoluyla elde edilen araştırma bulgularına göre Kalite Elçisi olmak başarı, aidiyet ve katkı temalarıyla ilişkilendirilmiştir. Kalite Elçisi olmayı tetikleyen temel nedenlerin başında öğrencilerin kendi deneyimlerini Açıköğretim Sistemi ve diğer öğrencilerle paylaşmak ve öğrenme süreçlerini bu şekilde zenginleştirmektir. Kalite Elçisi olan öğrenciler üstlendikleri sorumluluk ve yaptıkları etkinliklerden dolayı genel anlamda akademik olarak daha başarılı olmuşlar ve araştırmacı yaklaşım, eleştirel bakış açısı gibi beceriler geliştirmişlerdir. Kalite Elçisi olarak yapılan etkinliklerin mevcut içerikleri iyileştirdiği ve Açıköğretim Sistemi Kalitesini artırdığı yönünde düşünceler ortaya çıkmıştır. Gözlem notlarıyla elde edilen bulgular Kalite Elçilerinin sisteme daha çok dâhil olduklarını, bir öğrenci olarak kurumsal aidiyetlerinin arttığı şeklindedir.

Anahtar Kelimeler: Kalite Elçileri Projesi, Açıköğretim Fakültesi, kitlesele kaynak kullanımı, crowdsourcing, yaşam boyu öğrenenler, açık ve uzaktan öğrenme

1. GİRİŞ

Kitlesele kaynak kullanımı (crowdsourcing), dağınık hâlde bulunan kaynakların bir sisteme katkı yapmasını niteleyen web tabanlı bir iş modelidir (Howe, 2006). Bu model, kitlelerin bilgeliği (wisdom of crowds) kavramı ile de doğrudan ilgilidir. Bu düşünceye göre kitlelerin doğru koşullar altında kendi içinde yer alan zeki insanlardan bile daha zeki olabileceğini ifade edilmektedir (Surowiecki, 2004). Başka bir ifadeyle kitlesele kaynak kullanımı farklı bağlamlarda tanımlanabilecek kolektif gücün ortak amaçlar için kullanılmasıdır (Brabham, 2008).

Eğitim süreçlerinde kitlesele kaynak kullanımı dört şekilde olabilmektedir. Bunlar: (1) bilgiye dayalı kaynakların kullanımını içeren kolektif zeka veya kolektif bilgelik, (2) bir ürün çıkarmaya yönelik kitlesele üretim, (3) ekonomik süreçleri desteklemeye yönelik kitlesele fonlama ve (4) kolektif fikirleri belirlemeye yönelik kitlesele oylama şeklindedir (Solemon vd., 2013). Alanyazın incelendiğinde ilgili paydaşların eğitisel

süreçlere katılmalarının olumlu sonuçlar doğurduğuna yönelik araştırma bulguları mevcuttur (Kılınç, 2016). Bu yaklaşımın bilinen en iyi örneklerinden birisi ise Wikipedia'dır. Wikipedia, gönüllü katılımcıların ortaklaşa çabaları doğrultusunda geliştirilen çevrimiçi bir ansiklopedidir. Bu sistemde kullanıcılar yaptıkları her düzenlemeden sonra yeni sürüm oluşturarak yayınlanmış içeriğin geliştirilmesine katkı sağlamaktadırlar.

Kitlesel kaynak kullanımı çevrim içi öğrenme ortamlarının gelişip sistemde yer alan paydaşlar tarafından beslenmesi açısından son derece önemlidir (Corneli ve Mikroyannidis, 2012; Soleman, 2013). Bu bağlamda ülkemizde iki eğitim kurumu tarafından yapılan ve ürün üretmeye yönelik çalışmalar dikkat çekmektedir. Her iki örnek de ilgili paydaşların eğitim süreçlerinde işe koşulması bakımından yenilikçi yaklaşımlar olarak değerlendirilmektedir. Bunlardan birincisi Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) Eğitim Bilişim Ağı (EBA) sisteminde içeriklerin üretilmesinde öğretmenlerden destek alınması, bir diğeri ise Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesinde yer alan öğrenenlerden öğrenme içeriklerini değerlendirme ve öğrenme içeriği üretme süreçlerinde yararlanılması şeklinde ortaya çıkan "Kalite Elçileri" örneklerdir.

2. AMAÇ

Açıköğretim Fakültesi bünyesinde hayata geçirilen "Kalite Elçileri" projesi ile Açıköğretim Sisteminde üretilen öğrenme malzemeleriyle ilgili öğrencilerin görüş ve önerilerini almak hedeflenmiştir. Bu şekilde öğrenenlerin görüş ve önerileri ile birlikte Açıköğretim Fakültesi e-Kampüs bünyesinde üretilen öğrenme malzemelerinin kalitesini artırmak ve öğrenenlerin kendi hazırladıkları içerikleri diğer öğrenenlerle paylaşımları amaçlanmıştır. Bu bağlamda çalışmanın genel amacı "Kalite Elçileri"nin kitlesel kaynak sürecindeki durumlarını incelemektir.

3. YÖNTEM

3.1. Yöntem

Durum çalışması, güncel bir olgunun gerçek yaşam bağlamında, özellikle bağlam ve olguların sınırlarının kesin olarak belli olmadığı durumlarda araştırılması şeklinde tanımlanmaktadır (Yin, 1994). Bu çalışmada da nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması (Büyüköztürk vd., 2008) bütüncül tekli durum deseni kullanılmıştır (Yin, 1994). Kitlesel kaynak olarak Kalite Elçileri projesi bir durum olarak değerlendirilmiş ve Kalite Elçileri hakkında derinlemesine bilgi sahibi olabilmek için bütüncül tekli durum deseni benimsenmiştir.

3.2. Çalışma Grubu

Bu çalışmanın evrenini Anadolu Üniversitesi, Kalite Elçileri projesinde yer alan 1030 Açıköğretim Fakültesi öğrencisi oluşturmaktadır. Bu kapsamda 6 Kalite Elçisiyle eş zamansız çevrim içi görüşme yapılmış ve toplam 19 ilde yaklaşık 200 Kalite Elçisiyle yapılan yüz yüze görüşmelerde tutulan gözlem notlarından yararlanılmıştır.

3.3. Veri Toplama Aracı ve Analizi

Çalışma bağlamında çevrim içi görüşme ve gözlem yoluyla veri toplanmıştır. Araştırma amacı doğrultusunda çevrim içi eş zamansız yanıtlanabilecek bir görüşme formu hazırlanmış ve katılımcıların yarı yapılandırılmış açık uçlu soruları yanıtlamaları istenmiştir. Bu veri toplama aracına ek olarak farklı illerde Kalite Elçileriyle yüz yüze yapılan görüşmelerde alınan gözlem notları kullanılmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi yoluyla çözümlenmiş ve araştırma bulgularını desteklemek amacıyla katılımcı görüşmelerinden doğrudan atıflara yer verilmiştir.

4. BULGULAR ve YORUMLAR

4.1. Çevrimiçi Görüşme Sonuçları

Kalite Elçisi olmayı nasıl tanımlarsınız? : Araştırma katılımcıları Kalite Elçisi olmayı üç ana tema bağlamında tanımlamışlardır. Bunlar: başarılı olmak, aidiyet duygusu ve mevcut sisteme katkı sağlamak şeklindedir. Bu yönde verilen bazı yanıtlara aşağıda yer verilmiştir:[Kalite Elçisi olmak] öğrencinin hem kendi derslerinde başarılı olması hem de başarıyı başka öğrencilerle paylaşması için çalışmasıdır.

- [Kalite Elçisi olmayı] daha iyi bir eğitim standardının oluşmasına katkı sağlamak olarak tanımlayabilirim.
- Okula dâhil oluyorsunuz, bütünün bir parçası olup, süreçleri yönlendirebildiğinizi hissediyorsunuz. Okulunuzun size verdiği değeri daha iyi anlıyorsunuz.
- [Kalite Elçisini] konulara hâkim, daha dikkatli ve daha duyarlı kişi olarak tanımlayabilirim.

Neden Kalite Elçisi olmaya karar verdiniz?: Katılımcı yanıtları Kalite Elçisi olmanın temel sebeplerini mevcut deneyimlerini diğer öğrenenlerle paylaşmak, yaparak öğrenmek ve Açıköğretim sistemine katkı sağlayarak öğrenme süreçlerini zenginleştirmek olarak ifade etmişlerdir. Bu yönde verilen bazı katılımcı yanıtları aşağıda verilmiştir:

- Bilgi birikimlerimi paylaşmak, istenilen ölçüde çalışmaların bir parçası olmak.
- Aldığım eğitimin kalitesini artırdığı için.
- Kalite elçisi olmanın getirilerinin bu kadar olduğunu bilmeden, merakla dâhil oldum. Ancak zaman için de hem okula hem kendi eğitimime faydası olduğunu kavradım
- Bilgi birikimlerimi paylaşmak [için].
- Sisteme daha fazla katkı sağlayabilmek amacıyla [kalite elçisi olmaya karar verdim].
- Ön lisans ve lisans bölümlerini bitirdim elimde bulunan ve kendimin hazırladığım ve başarıyı getiren çalışmalarımı diğer öğrenci arkadaşlarla paylaşmak için.

Kalite Elçisi olmak, öğrenme süreçlerinizi nasıl etkiledi?: Araştırma katılımcıları Kalite Elçisi olarak öğrenme sürecinde sahip oldukları yeni rol ile öğrenme süreçlerinde daha dikkatli olduklarını, bu durumun ise ders başarılarına yansıdığını ifade etmişlerdir. Bununla beraber bazı becerileri de kazandıkları veya geliştirdikleri ortaya çıkmıştır. Örneğin daha araştırmacı bir yaklaşım benimsemeleri ve ders içeriklerini daha eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirmeleri bu becerilere örnek olarak gösterilebilir. Bu temaları destekleyen doğrudan alıntılar aşağıdaki gibidir:

- Kalite Elçisi olarak aldığım görevlerle daha fazla ders çalışmam gerekti, daha dikkatli ve algıları açık bir şekilde bana sunulan öğrenme malzemelerini kullandım, başarımda ciddi bir artış oldu.
- [Kalite Elçisi olmak] ders konularını daha dikkatli ve özenli takip etmemi sağladı.
- [Kalite Elçisi olmak] çalışma esnasında daha dikkatli ve araştırmacı olmamı sağladı.
- [Kalite Elçisi olarak yaptığım işler] sisteme daha objektif bir açıdan bakmamı sağladı.
- Özellikle bu süreç tüm derslerimden tek seferde geçmemi sağladı ve ders çalışma şeklimi olumlu yönde farklı bakış açısı ile görmemi sağladı.

Kalite Elçisi Projesinin Açıköğretim sistemine nasıl bir katkı sağladığını düşünüyorsunuz?: Katılımcı yanıtları, Kalite Elçilerinin kitlesel kaynak olarak kullanılmasının mevcut sistemde iyileştirmeler yapmaya ve içerik kalitesini artırmaya yönelik etkisi olduğuna işaret etmektedir.

- E-kampüs gibi harika bir sistem var ve ona daha hâkim oldum, bizim dönütlerimizle de sistemin daha iyi yerlere geldiğini düşünüyorum
- [Kalite Elçisi olarak] görüş ve bildirimlerimiz doğrultusunda gelecek nesillere daha kaliteli eğitim verilmesine katkısı sağlayacağı düşüncesindeyim.
- Daha kaliteli ve etkileşimli bir eğitim sağlayacağını düşünüyorum.
- Mükemmel bir katkı sağladığını ve sağlayacağına kesin eminim. Açıköğretim Sistemine ders materyali olacak ve zengin bir içerik olması ve bu içeriklerin öğrencilerin kaynak oluşturması açısından faydalı olacağı muhakkak ve farklı öğrenme içeriklerine istedikleri zaman ulaşma şansına sahip olmaları öğrencileri motive etmesi ve bu sisteme katılmalarını sağlayarak daha fazla talep edilmesini sağlayacaktır.

4.1. Gözlem Sonuçları

Yapılan yüz yüze görüşmelerde yapılan gözlemler sonucunda ilgili paydaşların öğrenme malzemelerinin geliştirilmesi sürecinden memnun oldukları, öğrenen merkezli bir yaklaşım çerçevesinde kendi bireysel öğrenme ihtiyaçlarına göre öğrenme malzemeleri üretmelerinin öğrenen motivasyonunu artırdığı, katılımcıların aidiyet duygularının da bu doğrultuda arttığı gözlenmiştir. Mezun olan bazı öğrencilerin mezuniyet sonrası da Kalite Elçisi olarak Açıköğretim sisteminde yer almak istemeleri özellikle sisteme aidiyet bağlamında etkili bir uygulama olduğunu göstermektedir.

5. SONUÇ

Bu çalışmanın genel amacı kitlesel kaynak kullanımı çerçevesinde Açıköğretim Fakültesi öğrencileri tarafından yapılan etkinlikleri bir durum çalışması olarak incelemektir. Bu bağlamda Kalite Elçisi projesi başlatılmış ve proje sonuçları Açıköğretim öğrencileri bağlamında incelenmiştir. Katılımcılarla yapılan çevrim içi görüşme bulgularına göre Kalite Elçisi olmak başarı, aidiyet ve katkı temalarıyla ilişkilendirilmiştir. Açıköğretim Fakültesi öğrencilerinin Kalite Elçisi olmalarındaki sebepler öğrencilerin kendi deneyimlerini Açıköğretim Sistemi ve bu sistem içerisinde yer alan diğer öğrencilerle paylaşarak öğrenme süreçlerini zenginleştirmek şeklinde ortaya çıkmıştır. Kalite Elçisi olarak öğrenimlere devam eden öğrencilerin daha başarılı oldukları ve üstlendikleri yeni rolden dolayı araştırmacı kimliklerini ve eleştirel bakış açılarını geliştirdikleri belirlenmiştir. Başka bir ifadeyle Kalite Elçisi olarak görev almak öğrenme süreçlerinde ve öğrenme süreçlerinin dışında ihtiyaç duyabilecekleri bir takım becerilerin gelişmesine olanak sağlamıştır. Katılımcıların Kalite Elçisi olarak aldıkları görevler ile Açıköğretim Sistemi içerisinde yer alan içerikleri iyileştirme ve mevcut içeriklerin kalitesini artırma bağlamında fayda sağladıkları belirlenmiştir. Bu bulgulara ek olarak Kalite Elçileriyle farklı illerde yapılan toplantılarda yapılan görüşmelerde alınan gözlem notlarına göre Kalite Elçisi olarak görev almanın e-kampüs kullanım oranlarını yükselttiği, bu rolleri üstlenen öğrencilerin aidiyet duygularının arttığı, dolayısıyla daha paylaşımcı ve katılımcı bir davranış sergiledikleri gözlenmiştir. Sonuç olarak Kalite Elçileri projesiyle işe koşulan kitlesel kaynak kullanımı yaklaşımının, özellikle çevrimiçi öğrenme ortamlarında öğrenenlerin kişisel ve profesyonel gelişimlerine katkı sağladığı, mevcut sistemin iyileştirilmesi ve hizmet kalitesinin artırılması yönünde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

KAYNAKÇA

- Brabham, D. C. (2008). Crowdsourcing as a model for problem solving: An introduction and cases. *Convergence*, 14(1), 75-90.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Corneli, J., & Mikroyannidis, A. (2012). Crowdsourcing Education on the Web: A Role-based Analysis of Online Learning Communities. In A. Okada, T. Connolly, & P. Scott (Eds.), *Collaborative Learning 2.0: Open Educational Resources* (pp. 272-286). Hershey, PA: IGI Global.
- Howe, J. (2006). The Rise of Crowdsourcing, *Wired*, 14(6). <http://www.wired.com/wired/archive/14.06/crowds.html>
- Kılınç, H. (2016). İçerik üreten öğrenenlerin özelliklerinin değerlendirilmesi. Yüksek lisans tezi. Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Uzaktan Eğitim Anabilim Dalı. Eskişehir.
- Solemon, B., Ariffin, I., Din, M. M., & Anwar, R. M. (2013). A review of the uses of crowdsourcing in higher education. *International Journal of Asian Social Science*, 3(9), 2066-2073.
- Surowiecki, J. (2004). *The Wisdom of Crowds: Why the Many are Smarter than the Few and How Collective Wisdom Shapes Business, Economies, Societies, and Nations*. New York: Doubleday.
- Yin, R. K. (1994). *Case Study Research: Design and methods* (2nd ed.). Beverly Hills, CA: SAGE Publications.